

УДК 336:332.122

О. А. Сич

кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів суб'єктів господарювання
факультету управління фінансами та бізнесу
Львівського національного університету ім. І.Франка

УЧАСТЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ У ПРОЕКТАХ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ

В статті опрацьовано світовий досвід створення фінансових інституцій для фінансування ревіталізаційних проектів, здійснено їх класифікацію на державні(публічні), приватні та змішані (гібридні). Оцінено можливості запровадження досвіду інституційної підтримки фінансування проектів ревіталізації в українських умовах. Визначено основні фінансові інституції, що беруть участь в процесі ревіталізації.

Ключові слова: ревіталізація, публічні фінанси, агенції розвитку, бюджетні субсидії, грантове фінансування.

Sych O. PARTICIPATION OF FINANCIAL INSTITUTION IN REVITALISATION PROJECTS

The article elaborates international experience of creation of financial institutions to finance projects of revitalization, their classification into state (public), private and mixed (hybrid). The possibility of institutional support for revitalization projects financing in Ukrainian conditions is reviewed. The main financial institutions involved in the process of revitalization.

Keywords: revitalization, public finance, development agencies, government subsidies, grants funding.

Політика Європейського Союзу щодо міського розвитку спрямована на реурбанізацію і поліпшення просторових і соціально-економічних якостей міських територій. Вирішальним фактором в управлінні міським розвитком, у відповідності з принципами ЄС, є державний сектор, чия діяльність засновується на побудові системи угод і співпраці з місцевою громадою та бізнесом задля забезпечення сталого розвитку територій. Розвиток міст відбувається з використанням інструментарію ринкової економіки та імпорту капіталу, а також за рахунок зусиль держави щодо нарощування ендogenous капіталу.

Українська система планування міського розвитку має парадигматичні відмінності з європейською системою, хоча теж спрямована на реалізацію цілей сталого розвитку, зокрема міських територій. Інструменти цієї системи підтримують реалізацію екстенсивного розвитку в містах та не передбачають жодних засобів для можливої реурбанізації чи ревіталізації. Українська система планування спрямована не на створення системи неформальних угод за участю громадськості, а лише сприяє практиці укладання типових угод між адміністрацією (державою) та інвесторами. Вирішальна роль інвесторів на будівельному ринку, ринку промислової нерухомості, а також недосконалість існуючих правових норм планування поряд з нераціональною структурою міського землеволодіння, призводить до монополізації рішень у сфері містобудування і є причиною просторової, функціональної та соціально-економічної деградації міських територій. А це в свою чергу, блокує можливість ревіталізації територій.

Ревіталізація – це скоординований процес, що здійснюється спільно місцевою владою, місцевою громадою та іншими учасниками, який є частиною політики розвитку і спрямований на запобігання деградації міського простору, кризових явищ, покликаний стимулювати розвиток і якісні зміни за рахунок підвищення економічної і соціальної активності, поліпшення середовища перебування і охорони національної спадщини, відповідно до

принципів сталого розвитку. В вітчизняній науковій літературі ревіталізація використовується у вузькому розумінні і стосується об'єктів архітектурного відновлення, зокрема в працях Забаштинського М.М., Мещерякової О.М., Чабанюк О.Я.. Науковці широко дискутують щодо механізмів та інституцій, покликаних фінансувати подолання депресивності територій та забезпечення сталого розвитку, ґрунтовні дослідження знаходимо у працях Білої С.О., Герасимчук З.В., Жаліла Я.А., Павлюк А.. Вважаємо, що в сучасних кризових умовах наростає потреба формування стратегії ревіталізації на загальнодержавному рівні та розробки системи фінансових інституцій, що акумулюватимуть ресурси для реалізації цієї стратегії.

Метою статті є опрацювання світового досвіду створення фінансових інституцій для фінансування ревіталізаційних проектів та оцінка можливості його запровадження в українських умовах.

Ревіталізаційні процеси мають велике соціальне і економічне значення. Можна навіть сказати, що основна мета процесу ревіталізації полягає у відновленні соціальних відносин, і в результаті цього – економічних.

Процеси ревіталізації розпочались в Європі у повоєнний період (50-ті роки ХХ століття) і тривають досі, зазнаючи суттєвих змін. Зокрема, з боку держави в межах пошуку оптимальних джерел та механізмів фінансування ревіталізації відбувалось свідоме стимулювання зростання частки приватних інвестицій та збільшення ролі приватних установ (банків, фондів) і гібридних інституцій у фінансуванні ревіталізації. Далі розглянемо фінансові інституції, що створювались у Франції, Великобританії та Німеччині для фінансування ревіталізації[1-6].

Франція 90-их років ХХ століття була країною з відносно розвинутою системою фіскальних інструментів та гібридних інституцій (і програм)[1]. Участь державних органів у фінансуванні процесів ревіталізації відбувалася в основному через ці установи – кошти надходили у формі субвенцій, які

частково покривали витрати на реалізацію проекту, іноді використовувалось пільгове встановлення ціни кредиту чи податкові пільги, а донором була влада за рахунок державного бюджету. На загальнодержавному рівні також були сформульовані ревіталізаційні програми і розподілені між ними кошти. Безпосереднім бенефіціаром субсидій, наданих із державного бюджету, були учасники конкретного проекту ревіталізації. Багато проектів було реалізовано без активної участі місцевої влади. Описані вище процеси фінансування ревіталізації спирались на організаційну структуру, яка передбачала не грантове фінансування муніципальних програм, а систему прямих субвенцій, які розподілялись або напряду казначейством, або через гібридні установи, наприклад, державні банки, що виконували урядові завдання.

Таке централізоване фінансування з часом зазнало змін. Програми ревіталізації продовжували формуватись централізовано, але їх виконання почалося у вигляді проектів (місцевих програм), підготовлених місцевою владою або об'єднанням муніципалітетів. Реалізація проекту здійснювалась у формі договору між муніципалітетом і державою, укладення договору давало підстави для надходження грантових коштів від центральних або регіональних фондів (наприклад агенцій регіонального розвитку) до місцевих проектів. Для проектів часто використовувалась приватні інвестиції – гранти таким чином перетворились в акціонерний капітал.

Заміна системи субсидування грантовою системою призводить до зниження ролі гібридних інститутів і виділення з них комерційної частини; складава, що реалізує урядові програми, було перетворена в урядові агентства. Більш активне залучення приватних осіб і їх капіталу у ревіталізаційних проектах, а також зростаюча популярність державно-приватного партнерства ще більше послабили роль гібридних установ.

Існує, мабуть, єдиний тип гібридних інститутів, який зберігає вагомий роль у процесах фінансування - і не тільки у Франції, - це кредитні та грантові інституції, що здійснюють державну підтримку і фінансування малого та середнього бізнесу. Роль таких інституцій для активізації МСП на територіях, що потребують ревіталізації, зростатиме.

Великобританія набагато раніше, ніж Франція розпочала процес відходу від прямих форм фінансування ревіталізації з бюджету до субсидування таких проектів; з кінця 70-х років все частіше фінансування ревіталізації набирає вигляд гранту. Муніципалітети є бенефіціарами коштів за умови участі у такому проекті, а також відіграють ключову роль у формуванні умов конкуренції та створенні державно-приватних підприємств.

Специфіка Великобританії полягає у розробці системи грантів для цілей ревіталізації паралельно з системою установ, які підтримують програми, сформульовані на національному, регіональному та місцевому рівнях. Окрім завдання з розробки конкретних програм і довгострокових стратегій, установи на національному та регіональному рівні також виконують функції пошуку фінансових

ресурсів, в першу чергу, але не виключно, бюджетних, та скерування їх у вигляді грантів на реалізацію проектів. Такими інституціями були на загальнодержавному рівні Національне агентство ревіталізації (English Partnership), створене в 1999 році; на регіональному рівні - Агентство регіонального розвитку (Regional Development Agency), а на місцевому рівні - Місцеві Стратегічні партнерства (Local Strategic Partners)[2-4]. У порівнянні з інституційною структурою Франції, структура Великобританії завжди була (і залишається) більш децентралізованою - хоча і в одному і другому випадку програмотворча та фінансова інституційна структура не збігається з функціонуванням державної системи - муніципалітети не керують державними коштами, отриманими для ревіталізації з центрального рівня. З 2002 року у Великобританії запущено процес концентрації ресурсів (злиття установ, у тому числі створення на їх основі нових, як на рівні міністерств, так і концентрації ресурсів - формування єдиного бюджету програм ревіталізації). Спочатку на перший план вийшло Агентство регіонального розвитку (Regional Development Agency), яке у 2008-2009 р.р. володіло бюджетом 2,3 млрд. фунтів стерлінгів, в той час як Національне агентство ревіталізації накопичило 0,7 млрд фунтів. Однак у 2012 році Агентство регіонального розвитку припинило діяльність та передало активи Місцевим Стратегічним партнерствам.

Специфікою Великобританії є також відносно мале значення гібридних інститутів та інструментів, пов'язаних з фіскальним впливом[3]. Варто виділити тільки роль Королівського банку Шотландії - в першу чергу за рахунок реалізації державних житлових програм, а також діючу в тій же сфері Житлову корпорацію (яка у 2008 році була об'єднана з Національним агенством). Банк Шотландії давав доступні кредити для придбання житла, а Житлова корпорація - за рахунок бюджету та коштів фінансового ринку субсидювала або видавала дешеві кредити на будівництво соціального житла (в основному для будівельних кооперативів). Податкові чи митні пільги використовувались порівняно рідко, за винятком існування спеціальних економічних зон, оскільки негативно оцінювалась їх ефективність. В той же час, з 2005 року діє Програма «Інтенсифікація зростання бізнесу на місцевому рівні», за якою передбачено, що в місцевому бюджеті залишається частина приросту податку, отриманого з доходів місцевих фірм[7]. Поруч з системою публічних установ, що надають грантову підтримку ревіталізації, важливими інституціями фінансування є приватні установи та організації.

Таким чином, Великобританія демонструє модель відходу державних органів від прямого фінансування ревіталізації - все частіше технічна та соціальна інфраструктура реалізується у формі державно-приватного партнерства.

Німеччина - це країна, в якій основним фінансовим інструментом є виділення грантів, що рівномірно фінансуються з бюджетів усіх рівнів по третині необхідної суми з федерального бюджету,

бюджету земель та муніципальних бюджетів. Це рішення діє безперервно від 1971 року відповідно до Закону про ревіталізацію[5].

Гранти адресуються конкретній муніципальній програмі ревіталізації, а управління ними належить муніципалітетові. Пріоритети діяльності встановлюються на загальнодержавному рівні один раз на рік, а муніципальні програми, щоб скористатися грантом, повинні їх дотримуватись. Цей механізм забезпечує здатність проводити єдину політику ревіталізації на національному рівні, в тому числі впроваджувати зміни до цілей завдань ревіталізації - від реставрації будівель до стимулювання економічної діяльності, реалізації соціальних проектів, що забезпечують сталий соціально-економічний розвиток; від фінансування процесів за рахунок державних коштів у бік залучення до фінансування приватного капіталу.

Особливим для Німеччини є інститут е опікунства (Довіреної особи) - це не фінансова установа в строгому сенсі цього слова, однак вона здійснює управління реалізацією програм за дорученням муніципалітету, сприяючи структуруванню ресурсів, таким чином відіграючи важливу роль у його фінансуванні. Отже, протягом 40 років від запровадження відповідного закону встановлено грант за рахунок державних коштів в якості основного джерела фінансування процесів ревіталізації. Інші фінансові інструменти, зокрема фіскальні, використовувались в меншій мірі і мали характер додаткової мотивації для економічної поведінки суб'єктів господарювання, а також вразливих груп населення, зокрема щодо стимулювання будівництва доступного житла чи реконструкції будівель (для цього використовувались пільги по податку на прибуток та податку на нерухомість). Поряд з фіскальними інструментами використовувались субсидії з місцевих бюджетів, що дозволяли зменшити ціну оренди.

В Німеччині доволі поширені гібридні фінансові інститути, створені як на національному, так і регіональному рівні, такі як Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW - національний рівень) або регіональні банки, створювані безпосередньо землями. Їх завданням було забезпечити відносно дешеві кошти для фінансування інфраструктури, необхідної для запуску локальних процесів розвитку (у тому числі будівництво житла), а також формування третини коштів - необхідної частки від муніципалітету та землі для отримання федерального гранту для програм ревіталізації. Їх значення, проте, поступово зменшується - паралельно з підвищенням доступності капіталу на фінансовому ринку і зростанням участі приватного капіталу в процесі фінансування публічних послуг, відбувається процес трансформації спеціальних банків у комерційні. Все ще зберігаючи державну власність, банки дотримуються правил ЄС, що виключають нерівний доступ суб'єктів до кредитування, а також встановлених єдиних вимог до капіталу і правил кредитування (Базельська директива) для всіх банківських установ[6]. Процесові втрати суспільної місії опирається KfW - банк, що був заснований в

1948 році для реконструкції міст і економіки після Другої світової війни урядом Німеччини (якому належить 80% від статутного капіталу, а землям Німеччини - 20%). Тим не менш, свої завдання банк змушений виконуватися по-іншому, ніж до того часу, оскільки основним джерелом дешевих кредитів більше не можуть бути державні кошти (що продаються по ціні, нижчій з ринкову ціну кредиту), а тільки залучений відносно дешевий ресурс на фінансовому ринку завдяки високій довірі до установи. Особливим є приклад створення в межах проекту «Соціальне місто» так званих місцевих фондів ревіталізації, які дозволяють здійснювати швидкі дії без необхідності залучення федерального чи регіонального фінансування.

Є приклади здійснення ревіталізації і в Україні. Так, у 2014 році львівським Інститутом міста було витрачено понад 1 млн. грн. на ревіталізацію одного із найдавніших районів міста – Підзамча. Цей проект мав на меті відновлення громадського простору, підвищення привабливості Підзамча для туристів і львів'ян. Засновником Інституту міста є мерія Львова, однак діяльність інституту фінансується переважно коштами іноземних грантів. Проект «Ревіталізація Підзамче» було втілено в життя в рамках Комплексної стратегії розвитку Львова Львівською міською радою у партнерстві з «Інститутом розвитку міста» Кракова, який профінансував лівову частку робіт.

Також в Україні у 2012 році було створено Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР). Його кошти за запитами місцевих рад до Міністерства фінансів України витрачались за такими напрямками: фінансування стратегій регіонального розвитку, фінансування державних програм у частині виконання заходів регіонального розвитку, програм подолання депресивності територій, програм соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, фінансування розвитку транскордонного співробітництва. ДФРР у 2012 році отримав доходну частину у розмірі 799,015 млн. грн., більшість запитів стосувалися вирішення нагальних питань повсякденного місцевого економічного розвитку громад – газифікації населених пунктів, модернізації житлово-комунального господарства, будівництва та ремонту закладів соціальної сфери [8].

Внаслідок цього кошти витрачались на виконання функцій, які могли б бути профінансовані із загального або спеціального фонду місцевих бюджетів. Експерти визнають необхідність переорієнтувати діяльність фонду на фінансування суто інвестиційних видатків – реалізацію інвестиційних проектів, які забезпечать отримання реального прибутку на користь місцевим громадам (зокрема, будівництво та ремонт доріг). Однак, вже у 2013 році ДФРР отримав лише 637млн. грн., які були використані в основному на ремонт лікарень та шкіл[8], а в 2014 та 2015 році бюджетом не передбачено фінансування цієї урядової програми.

В цілому проекти ревіталізації реалізуються через конкретні соціальні та економічні структури. Основні фінансові інституції, що беруть участь в процесі ревіталізації – це:

– інституції, що безповоротно виділяють фінансові засоби на цілі ревіталізації, такі як державний бюджет, муніципальні (місцеві), регіональні (обласні) бюджети, керовані відповідними установами (міністерствами, відомствами);

– незалежні публічні інституції – національні, регіональні та місцеві агентства з розвитку, а також юридично відокремлені фонди розвитку;

– приватні інституції – банки, страхові компанії, лізингові установи;

– гібридні інституції – банки і фонди (установи), у тому числі кредитні та гарантійні, створені органами державної влади (на національному, регіональному та місцевому рівнях) для виконання державних програм.

Завданням інституцій є формування і використання інструментів, що дозволяють фінансувати прийняті програми ревіталізації. Тип фінансової інституції, що бере участь у процесі ревіталізації, і роль, яку вона виконує, в значній мірі є результатом особливостей виконання програми ревіталізації.

Таким чином, в ході реалізації програми ревіталізації можуть відбуватись зміни в цілях, поставлених перед фінансовою інституцією, або методах їх досягнення, а також у фінансових продуктах, пропонованих окремими установами.

Можливі варіанти рішень щодо інституційних форм, що використовуються в кожному конкретному випадку ревіталізації, обмежуються чотирма групами чинників:

– принципами, що закладені демократичною доктриною країн з ринковою економікою;

– принципами, що закладені існуючою парадигмою ревіталізації, зокрема наданням процесові ревіталізації властивостей публічної послуги;

– конкретними положеннями цілей ревіталізаційної політики, сформульованими в окремій державі;

– організаційною структурою, створеною для обслуговування програми здійснення ревіталізації.

Перші дві групи факторів, що обмежують свободу вибору інституційних механізмів, є однаковими для всіх країн Європейського Союзу, дві інші відображають специфіку державних потреб і відмінностей в політичній і правовій системі держав.

Основною рисою, загальною для всіх країн, що свідомо проводять політику ревіталізації, є прийняття державними органами влади на себе зобов'язання здійснювати фінансування процесів ревіталізації. Таким чином, держава розпочинає (запускає) механізм фінансування через субсидії, гранти та субвенції. Форма цих інструментів залежить від конкретних положень і цілей політики ревіталізації, а також від прийнятої організаційної структури управління реалізацією цієї політики.

Роль гібридних інституцій у фінансуванні ревіталізації зазнає обмеження з таких причин:

– поступовий відхід від фіскальних інструментів, які дозволяють нагромаджувати відносно дешеві кошти в таких установах;

– послідовна реалізація принципу чесної конкуренції;

– розширення методів партнерства, зокрема державно-приватного, що звільняє державні органи влади від обов'язку прямого фінансування проектів.

Досвід ревіталізації та пошук джерел її фінансування в Україні є фрагментарним. Якщо завдання ревіталізації та програм регіонального розвитку перегукуються, то виділення коштів на цілі ревіталізації чи то з бюджету, чи за рахунок фондів не здійснюється. Впадає в око значна недофінансованість програм та сподівання на іноземного інвестора. Модель майбутнього впровадження комплексної програми ревіталізації для України повинна будуватись на основі німецького досвіду, з можливим застосуванням французького (який вже частково використовується в Україні, а саме інститут угод); найскладнішим для копіювання в українських умовах є досвід Великобританії. Розробка і запуск в Україні ефективної та системної програми ревіталізації та її фінансування неможливе без:

- надання ревіталізації ознак державної послуги і визнання необхідності участі держави у її фінансуванні;

- розробки політики ревіталізації на державному, регіональному і місцевому рівнях, активізації участі місцевої влади у творенні проектів та пошуку джерел їх фінансування;

- поширення інформації про ревіталізацію, її можливості та шляхи реалізації;

- розробки моделей доброї практики у сфері ревіталізації та їх популяризації.

Список використаної літератури

1. *The French Urban Regeneration Programme* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ville.gouv.fr/IMG/pdf/regeneration_cle7ba1cc.pdf
2. Adair A., Berry J., McGreal S. *Financing Property's Contribution to Regeneration* / A. Adair & others // *Urban Studies*. - 2003. - 40p.
3. McGreal S. *Tax-based mechanisms In Urban Regeneration: Dublin and Chicago* / S. McGreal // *Urban Studies*. - 2002. - 10p.
4. Squires G., Hutchinson N., Adair A., Berry J., McGreal S. *Innovative Finance for Real Estate Development in Pan-European Regeneration* / G. Squires & others // *RICS Research* - 2015. - 36p.
5. Bryx M., Jadach-Sepiolo A. *Rewitalizacja miast w Niemczech* / M. Bryx, A. Jadach-Sepiolo // *Seria Rewitalizacja miast polskich*. - Tom 3. - Instytut Rozwoju Miast, Kraków. - 2009. - 243s.
6. *Annual Report of International Monetary Fund 2015* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.imf.org/external/index.htm>
7. *Structures of the taxation systems in the European Union* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm
8. *Звіт про використання коштів державного фонду регіонального розвитку / Державна казначейська служба України* [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/List?currDir=212666>

References

1. The French Urban Regeneration Programme. DIV Publication. Retrieved from: http://www.ville.gouv.fr/IMG/pdf/regeneration_cle7ba1cc.pdf
2. Adair A., Berry J., McGreal S. (2003). Financing Property's Contribution to Regeneration. Urban Studies. 40p.
3. McGreal S (2002). Tax-based mechanisms In Urban Regeneration: Dublin and Chicago. Urban Studies.10p.
4. Squires G., Hutchinson N., Adair A., Berry J., McGreal S. (2015). *Innovative Finance for Real Estate Development in Pan-European Regeneration*. RICS Research. 36 p.
5. Bryx M., Jadach-Sepiolo A. (2009). rban Renewal in Germany, Series revitalization of Polish cities, Volume 3, Institute of Urban Development, Krakow. 243p. [in Poland]
6. Annual Raport of International Monetary Fund 2015. [Electronic resource]. - Retrieved from: <http://www.imf.org/external/index.htm>
7. Structures of the taxation systems in the European Union. Retrieved from: http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm
8. *Zvit pro vykorystanja koshtiv derzavnogo fondu regional'nogo rozvytku. - Report on the usage of state Regional Development Fund / State Treasury Service of Ukraine*. Retrieved from [http://www.treasury.gov.ua/main /uk/doccatalog /list?currDir=212666\[in Ukrainian\]](http://www.treasury.gov.ua/main /uk/doccatalog /list?currDir=212666[in Ukrainian])

УДК 336:336.14:352

С. Я. Бугіль

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державних та місцевих фінансів
факультету управління фінансами та бізнесу,
Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів*

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ТА БЕЗПЕКА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Висвітлено теоретичні засади та методичні підходи фінансової стійкості і безпеки місцевих бюджетів, визначені індикатори, що впливають на них. Досліджено основні проблеми фінансової стійкості та безпеки місцевих бюджетів. Розроблено алгоритм діагностики поточної фінансової стійкості бюджету і ефективності бюджетної політики регіону. Запропоновано методичний підхід забезпечення фінансової стійкості та безпеки місцевих бюджетів в умовах обмеженості фінансових ресурсів, що враховує як поточний стан, так і довгострокові тенденції.

Ключові слова: *місцевий бюджет, регіональна бюджетна політика, фінансова стійкість, бюджетний потенціал, фінансова безпека.*

Bugil S. FINANCIAL STABILITY AND SECURITY OF LOCAL BUDGETS IN CONDITIONS OF LIMITED FINANCIAL RESOURCES

Deals with the theoretical foundations and methodological approaches financial stability and security of local budgets by indicators that affect them. The main problems of financial stability and security of local budgets are researched. An algorithm for the diagnosis of the current financial budget stability and effectiveness of fiscal policy in the region. A methodological approach to support for financial stability and security of local budgets in conditions of limited financial resources is presented..

Key words: *local budget, regional financial policy, financial stability, budget potential, financial security.*

При розробці та впровадженні в межах регіональної фінансової політики нових бюджетних механізмів управління фінансовими ресурсами потрібно враховувати чинники, що можуть негативно впливати на рівень стабільності існуючих фінансових взаємовідносин між владою, суб'єктами господарювання та населенням, а також на стан їхньої забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами. Розробка бюджетних механізмів стійкого розвитку економіки особливо актуальна для регіонів України, адже у взаємовідносинах державної і місцевої влади відбуваються серйозні зміни, пов'язані із бюджетною децентралізацією.

Місцеві бюджети, їх стійкість та безпека є предметом дослідження багатьох науковців. Так проблеми фінансової стійкості та безпеки місцевого бюджету розглядаються в роботах таких науковців як Микитюк І. [1], Сухоруков А. [2], Крук О. [10], Поляк Г. [11], Старостенко Н. [13] та інших.

Але не дивлячись на те, що в науковій літературі все більше приділяється уваги даній проблемі, детальнішого дослідження потребують питання розробки методичних підходів до забезпечення фінансової стійкості та безпеки місцевих бюджетів в умовах обмеженості фінансових ресурсів, з врахуванням як поточного стану, так і довгострокових тенденцій.

Метою дослідження є висвітлення теоретичних засад та методичних підходів фінансової стійкості і безпеки місцевих бюджетів в умовах обмеженості фінансових ресурсів, визначення індикаторів, що впливають на них.

У загальному розумінні захищеність регіону від наявного і потенційного негативного впливу, зокрема у сфері фінансів та фінансових взаємовідносин, а також здатність протистояти їм характеризують категорії „фінансова стійкість” і „фінансова безпека”.